

# Cum să nu fi anarhist?

Jose Chueca

1908

*Acest text este extras din broșura lui Jose Chueca, muncitor anarhist spaniol, editat în 1908 în Portugalia și apărut în revista Letra Livre nr. 34.*

*Limbaajul anarhist e același din toate timpurile. Principiile sale se mențin. Aici se află forța sa de neînving. Contra Statului de orice tip, mereu opresor și inutil, contra militarismului, contra opresiunii economice capitaliste, pentru libertatea și libera autodeterminare a popoarelor lumii.*

## I

Societatea actuală e un set de inechități. Autoritatea omului asupra omului și exploatarea individului de către un alt individ sunt cele două nedreptăți supreme, cele două mari crime împotriva umanității, mama tuturor inechităților. Autoritatea și dreptul de posesiune sunt baza și fundamentul organizării sociale existente. Și Religia, josnica codoașă a Statului și al Capitalului, e opiumul blestemat care adoarme și îndobitocțește poporul, transformându-l blând și resemnat prin sfaturile sale dulci, ce tind să îl îndepărteze de realitățile vieții, punându-le speranța într-un paradis utopic din altă lume.

Oriunde ne-am uita, vedem doar nedreptate și crimă, durere și mizerie, lacrimi și moarte. Și, un oribil contrast! Lângă masele de oameni numeroase de indivizi flămânzi, de ființe îmbătrânite de mizerie, de bărbați, femei și copii anemici, zdrențuiți și infometați, vedem alți indivizi, alte ființe, narcotizați de orgii infame, pocnind de belșug, îmbrăcați cu piele și mătase și încărcăți cu bijuterii – ceea ce consituie o insultă vulgară față de mizeria proletariatului de către monopolizatorii patrimoniului universal.

Societatea prezintă se prezintă astfel: pentru cei ce muncesc și produc totul; pentru cei ce coboară în mine pentru a smulge din mijlocul pământului metalul, pietrele prețioase, cărbunele, pentru cei ce fabrică țesături valoroase, construiesc mobilier confortabil, ridică palate somptuase, pentru cei ce ară pământul, plantează semințele, strâng cultura și cosesc sub un soare de foc spicurile aurite și înflorite ce mai târziu vor deveni pâinea, care va încânta gustul celor ce nu au vrut și nici nu au știut să o producă...pentru aceștia, muncitori și producători, oh ce sarcasm! – Sclavie! Repet, pentru aceștia : locuință în ruine, fără lumină și ventilație, inigienică; mâncare insuficientă și proastă, neîndestulătoare pentru a recupera forțele depuse în munca grosolană și cotidiană; haine zdrențuite, prost făcute, murdar; cu stomacul mereu nesatisfăcut și persoanele mereu obosite; anemia și tuberculoza stăpânesc organismul și, uneori, mor de foamete și frig...

Iar în schimb, pentru cei ce nimic nu produc, pentru vagabonzi, pentru paraziți: locuințe sumptuase, mese delicioase, vinuri îmbătătoare, pieile, mătasea, transport, literatura, arta...tot : aerul, lumina, florile; materiale de confort, bucuria spiritului și a corpului... dar, mai ales, plăcerea corporală, fiindcă burghezia, în marea sa majoritate, mișcată de un sordid materialism, e incapabilă să simtă profund plăcerile intelectuale.

Admirabilă filozofia burgheză! Splendidă justiția actualei societăți! Și dacă filozofia burgheză e admirabilă prin cinismul acesteia, încă mai admirabilă este tâmpenia muncitorului supus. Acesta e sătul de muncă pentru a-și satisface cele mai imperative nevoi. Totuși, se abdică în fața a ceea ce el numește "soarta sa", în loc să se revolte față de tot și toate.

-Bogățiile și bunurile nu au fost făcute pentru noi, nici plăcerile lumii, spune acesta în mod stupid. Și continuă vegetând, fără ca spectacolul luxului exagerat și a numeroaselor crime ce se întâmplă în jurul să-i infiltre ingignare în spiritul său abătut.

Și de ce? De ce muncitorii sunt blânzi și răbdători ca niște oi? De ce această resemnare suicidară? Cum pot să nu înțeleagă că au dreptul la viață, că patrimoniul universal le aparține de drept și că lor trebuie să le aparțină și în adevăratul sens al cuvântului?

Ah! E fiindcă muncitorul nu știe nimic, nu vede nimic, nu aude nimic, nu înțelege nimic. Ignoranța primitivă, minciunile pe care le-au învățat de mic și preconceptele îndrădăcinate în mintea majorității oamenilor: mediul sordid în care trăiește; efortul clasei burgheze pentru ca acesta să nu se instruiască; legile coercitive a libertății individuale, care împiedică ca oameni de sentiment nobil să propage profund idei salvatoare; munca extenuantă la care este supus; lipsa alimentației și a odihnii și lașitatea morală provocată de toate acestea, face ca muncitorul să fie incapabil de a gândi și a analiza pentru sine, să concluzioneze că răul de care suferă nu au remediu, că organizarea socială va fi aceeași mereu, că

autoritatea e necesară și că exploatarea e logică, fiindcă mereu for exista săraci și bogați, cum se spune că a spus Iisus Hristos catolic.

Astfel gândește majoritatea muncitorilor, ce se numește popor, masă, vulgari. Dar alături de această majoritate de muncitori submiși, există o minorie de muncitori rebeli, de indivizi liberi de convingeri absurde, de oameni care nu mai sunt poporul, fiindcă eliberându-se de toate dogmele, devin conștienți individual. Și această minorie de muncitori e numeroasă și puternică decât majoritatea, pe care o vor trage după sine în ziua revoluției, dacă nu o vor convinge înainte, ceea ce nu e rezonabil să presupunem. Acești muncitori rebeli, acești oameni conștienți, descendenți demni ai mitologului Spartacus, cunoscând suferința, o doresc totală să suprimare, au studiat cauzele suferinței universale și au găsit remediul.

S-a dovedit, cu argumente incontestabile, că toate religiile sunt false; că Pământul, și tot ce se produce pe acesta, e patrimoniu comun al tuturor oamenilor; că proprietatea individuală e o adevărată crimă; că autoritatea e inutilă pentru bine și întregirea răului și că singura sa misiune e să mențină privilegiile uzurpatorilor întregii bogății sociale; că aceste limite marchează frontiere, împărțind Pământul în parcele numite națiuni, care e cauza urii între locuitorii acestor teritorii; trebuie să dispară, la fel ca și armatele create și menținute nu doar pentru războaie, ci și pentru a închide gurile sclavilor când, sătui de suferință, cer puțină libertate, de egalitate sau de justiție.

Făcând critica societății, s-a pus în evidență ororile generate de actuala organizare. S-a observat că autoritatea, capitalul și religia sunt cauza tuturor relelor. S-a demonstrat că, în cadrul organizării existente, nu se poate rezolva problema numită “chestiunea socială”, fie guvernele monarhiste, republice sau socialiste, fiindcă toate “remediile” prevăzute de “sociologi” pentru rezolvarea problemei sunt inutile.

Atâta timp cât există autoritatea, legile, puterea reprezentativă, executivă, judiciară și represivă, limitând libertatea individuală, libera inițiativă, progresul; atâta timp cât, datorită blestemului drept de posesie, se consideră că tot ce se produce pe domeniul său îi aparține; și atâta timp cât capitalul, munca uzurpatoare și neacumulată legitim, nu este eliminat; și religiile nu dispar de pe fața pământului, lăsând libere conștiințele pentru ca indivizii să poată și gândească și să analizeze pentru sine și să construiască în mod conștient... până atunci, chestiunea socială va persista.

Așadar, Capitalul, Statul și Religia trebuie eliminate pentru a rezolva complet problema socială.

Credeți că, poate, e doar o problemă legată de stomac? Nu, problema socială nu e doar economică, e totodată morală și de libertate. Deci, luând formele gândite pentru a o rezolva în formatul organizării sociale existente e imposibil.

Așadar, e nevoie să se realizeze Revoluția Socială, iar pe ruinele aceste societăți decrepite să se organizeze, rațional și științific, noua societate, societatea liberă și egală, societatea comunismului libertar.

## II

Într-o societate liberă și bine organizată e loc doar de pace, dragoste, bucurie...

Oamenii înlăturați de preocupări; cu mintea liberă de atavisme și prejudecăți; dispărută fiind ura zgârcită și egoismul; educația și instruirea aducând spiritul uman la un nivel moral și intelectual neatins în zilele noastre; având fiecare conștiința deplină de drepturile și obligațiile sale și fiind egali economic și liberi în absolut... nu mai e loc de crime, de nedreptate, nu mai sunt lupte josnice și crunte pentru cucerirea pâinii, fiindcă pâinea e garantată tuturor.

Justiția domină societatea anarhistă. Oamenii, simțindu-se fericiți, iubesc oamenii. Ura dispăre de pe Pământ. Nu există nici o forță capabilă să spargă armonia ce domnește între oameni. Libertatea și Egalitatea sunt patrimoniul Omului. Realitatea și viața nu sunt deformate de matrice construite de teorii și abstracții absurde și limitatoare. Odată rupte cătușele ce o legau de jugul ignoranței și minciunii, Umanitatea va pași cu pași mari spre perfecțiune. Și Solidaritatea, umana și sublima Solidaritate, se va manifesta în toată splendoarea ei.

Într-o societate liberă nu există privilegiați și dezmoșteniți, exploratori și exploatați, tirani și sclavi. În aceasta nu se găsesc nici cerșetori mizerabili, nici prostituate josnice, nici polițiști abjecți. Nu se regăsește nimic rău și mizerabil în aceasta.

S-a înlăturat Statul, cu legile sale absurde, legislatorii, judecătorii și repartizările îndesate de vagabonzi și instrumentele lor detestabile; s-a înlăturat Capitalul, cauza atâtor mizerii, atâtor rele și crime;

Religia, cu bisericile ei pline de paraziți, de idoli tâmpiți și ceremonii derizorii. Fiind înlăturat Statul, Capitalul și Religia, au dispărut ura, găruile inumane și neigienice ale exploatarei și mizeriei; barăcile și spitalele, închisorile și puscăriile.

Progresul industriei și mecanica au atins deja un grad de perfecțiune încât, doar cu ce se produce în societatea capitalistă, se pot satisface complet nevoile tuturor.

Acum : dacă în societatea capitalistă, unde producția e limitată, fiindcă e pe placul intereselor unora, există produse suficiente pentru toți – fapt demonstrat statistic – doar că, stupid și în mod criminal, se lasă ca produsele să se strice, putem spune că supraproducția nu va exista în societatea liberă comunistă, când munca , liberă de obstacole politice, religioase și sociale, provenite din capital, va fi de fapt voluntară pentru toți oamenii.

Deja aud exclamându-se : “ Dar dacă munca e voluntară, nimeni nu ar dori să muncească!” Ce înguști la minte sunt cei ce gândesc astfel! ... Cum? – spun eu. Cum să nu dorească nimeni să muncească? Ce nebunie! Nu e demonstrat că munca e o nevoie fiziologică? Nu cumva știm cu toții că dacă omul nu produce nu poate supraviețui? Nu prin muncă omul se înobilează și devine demn? Nu cumva munca e o lege a naturii, un concept moral măreț, adevărate virtute?

E prostesc să presupunem că omul se va lăsa condus de lene, odată eliberată munca de sub jugul capitalist. Exact ceea ce astăzi transformă munca în lene e acest blestemat jug și nu munca în sine, fiindcă a munci înseamnă a fi tiranizat și exploatat, înseamnă să suporti prezența burghezului tâmpit și, mai mult decât atât, fiindcă știm că după 9, 10 sau 12 ore de muncă nimicitoare nu am câștigat destul pentru a ne satisface nevoile de bază. Eu, care sunt muncitor, care sunt exploatat, știu din experiență că dacă nu muncești te plictisești. Și de la camarazii mei, chiar și de la cei ce lipsesc, am auzit aceleași plângeri când rămân fără ocupație : “fără muncă sunt un om mort”. Mă plictisesc, nu știu ce să fac sau unde să merg”. E insuportabil, e imposibil să nu muncești”. Și vorbind astfel nu se gândesc la salariul pe care munca l-ar fi câștigat, ci la plictiseala pe care o simt.

Nu avem de ce să ne temem că omul va deveni leneș odată ce e liber. Nici nu ne temem că produsele vor fi insuficiente. Munca fiind liberă, producția va depăși consumul, fie el excesiv. Mai degrabă e de crezut că în societatea libertară va trebui să spunem : “Vă rugăm să nu mai produceți atât camarazilor, fiindcă nu avem spații unde să depozităm produsele!” și nu că va fi necesar să îi stimulăm să muncească.

De aceea noi, anarhiștii, vrem : “Ca omul să fie liber, într-o societate liberă și că fiecare individ să producă după propria-i voință și de acord cu nevoia sa de consum”.

Fiindcă, atunci când oamenii se vor asocia liber; când producția e organizată pe baze raționale și științifice; când mașinăriile și toate echipamentele muncii vor fi la dispoziția comună a colectivului; când tot pământul va fi productiv (ce nu se întâmplă fiindcă așa o doresc uzurpatorii patrimoniului colectiv); când vor dispărea miile de posturi de muncă necesare în zilele noastre pentru a facilita tranzacțiile comerciale și pentru a satisface vanitatea burgheză; când, fiind bogăția socială proprietatea comună a tuturor și nu patrimoniul unora, mașinăriile vor fi multiplicat până când numărul acestora e suficient; când, în sfârșit, oamenii vor înțelege că interesul unuia e interesul tuturor, că bunăstarea colectivității depinde de bunăstarea individului, munca nu va fi o impunere greoaie, va fi un divertisment plăcut, un sport.

Ce s-a spus e suficient pentru ca oricine să înțeleagă că nu trebuie să ne temem de lipsa produselor într-o societate unde producția și consumul sunt voluntare. Și, odată asigurată producția, de ce să ne mai temem? Absolut de nimic, deoarece având tot necesarul, nu vor exista invidii, egoism și crime, fiindcă banul, singurul dumnezeu al burgheziei, singurul lucru care în societatea actuală poate cumpăra sclavagismul material, va dispărea în societatea liberă și se știe că, direct sau indirect, banii sunt cauza tuturor crimelor, invidiilor, egoismelor.

Dar mai este un lucru : și e cel mai important și mai frumos : chestiunea dragostei, rezolvată de dragostea liberă. Și dragostea liberă e – spus într-un mod concis, fiindcă nu este loc și acesta nu e spațiul pentru a da o definiție extinsă – adevărata căsnicie, adică , când un bărbat și o femeie se iubesc, se vor alătura liber și voluntar, fără ca cineva să aibe dreptul de a decide contrariul și fără nevoia de a o comunica unui preot sau judecător, fiindcă aceștia nu au nimic de-a face cu un astfel de întâmplare și

iubiților nu le trebuie permisiunea unui judecător sau a unui părinte pentru a le autoriza sentimentele amoroase. ( O spun din nou, ca să se înțeleagă, că în societatea anarhistă nu vor exista astfel de personaje ca cele ale judecătorului și preotului, cum apar în formidabila teorie morală a actualei societăți).

Și, pentru a termina acest capitol, pentru că spațiul se sfârșește și e indispensabil un altul, aș spune că Anarhia e idealul cel mai minunat și mai umanitar pe care gândirea umană l-a putut produce; că teoriile sale sunt științifice, naturale și raționale, că nu e un ideal abstract, un vis generos dar irealizabil, ci un ideal concret, de realizare imediată, de o ușoară și simplă punere în practică, fiindcă nu e nevoie ca oamenii să fie îngeri – cum susțin aceia care ne cataloghează ca utopiști, când utopiști sunt ei în cele din urmă! – e suficient ca oamenii să fie cum sunt, fiindcă așa îi dorim, cu toate defectele și pasiunile lor.

### III

Ce măreață și frumoasă e Anarhia! Ce lume imensă de frumusețe conține!... Cum să nu o iubești? Oh, ce ignoranță! Oh, prostia omenească!... Cum se poate ca cineva ce cunoaște Anarhia să nu o iubească?...Și, încă există!...Câțiva mizerabili, ființe egoiste, indivizi fără demnitate...aceștia sunt cei ce, cunoscând-o, nu o iubesc!

Când, pe aripile fanteziei, zburăm spre societatea viitoare, iar prin efortul inteligenței și voinței, o vom pune în aplicare și va cuprinde omul; când, prin aceleași procese, aterizăm pe pământ și vedem atâtea crime, nedreptate, orori ale societății prezente; când comparăm oamenii de astăzi, ignoranți, proști, egoiști, mizerabili cu oamenii de mâine, iluștrii, robusti, generoși, oh! cât de mult disprețuim societatea actuală și cât dispreț ne provoacă oamenii de astăzi, comparând cu ceea ce ar trebui să fie, cum poate să fie, cu ce va fi, în ciuda fariseilor care există în lume.

A nu fi anarhist fiindcă nu cunoști ce este Anarhia, înseamnă să fi ignorant, fiindcă nu ești capabil să o înțelegi; înseamnă să fi imecil; și să o cunoști și să o înțelegi, dar să continui să aperi societatea prezentă fiindcă așa stau lucrurile, înseamnă să fi canalie.

Să nu se spună că suntem sectari. Chiar și cei mai înflăcărați apărători ai societății capitaliste recunosc că aceasta e proastă și că anarhia e benefică.

Așadar, e timpul să întrebăm : – Dacă recunoașteți că actuala societate e proastă și că cea anarhistă e benefică, de ce nu sunteți anarhiști?

Acestei întrebări răspund viclean : – Fiindcă Anarhia perfectă e irealizabilă! Dar acesta nu e argument împotriva, din contră, e pro. Întra-devăr, recunoscând că societatea de astăzi e proastă și cea de mâine e bună, recunoașteți că suntem superiori față de ceilalți oameni și vă declarați propria perversiune? Ah! Cunoașteți binele și răul și totuși nu doriți binele? Aceasta e condamnarea voastră.

Vă puteți demasca. Puteți abandona ipocrizia. Nu spuneți că Anarhia perfectă e irealizabilă. Spuneți că nu doriți bunăstarea umanității. Fiți cinștiți.

De aceea întreb: “ Cum să nu fi Anarhist?” Cum să nu fi când societatea prezentă e rea și în aceasta e doar nedreptate și crimă, suferință și mizerie, lacrimi și moarte? Cum să nu fi când societatea anarhistă e bună, și în aceasta e loc doar de pace, dragoste, bucurie...?

Fiecare să-și facă examenul de conștiință și să răspundă. Eu l-am făcut pe al meu. Și pentru fraza interogativă : “Cum să nu fi anarhist?”, răspund cu o frază exclamativă : “CUM SĂ NU FI ANARHIST!”

Biblioteca Anarhistă

Jose Chueca  
Cum să nu fi anarhist?  
1908

Preluat la 16.12.2022 de la <https://centruldecultura.wordpress.com/>

**[ro.theanarchistlibrary.org](https://ro.theanarchistlibrary.org)**